

Atlantpakten efter Parismötet

Det nu avslutade Natomötet i Paris var i förväg föremål för större uppmärksamhet än något annat sådant möte under senare år. Detta berodde i första rummet på att de ryska rymdraketerna skapat en känsla av oro i den demokratiska världen och att därför nya och kraftiga insatser ansågs nödvändiga för att trygga försvaret av denna värld. Spänningen kring mötet kom att ökas genom president Eisenhowers sjukdom; att han kunde delta i mötet och vid detta tycks ha varit i relativt god form medförde förhoppningar om viktiga resultat. Ser man på den propaganda och de förväntningar som föregick mötet, kan det vara rimligt att, såsom sker i en del kommentarer, anse det reella utbytet obetydligt. Intet mera väsentligt beslut har fattats; i den mest omdiskuterade frågan, som gällde förläggning av atomvapen till baser i Europa, uppnåddes endast en kompromiss, som innebär att de egentliga besluten ställs på framtiden. Men det är lika viktigt att understryka att Atlantpaktens hållfasthet och de anslutna staternas enighet i huvudsak bekräftats genom debatterna på mötet och genom den kommuniké som publicerades efter mötets slut.

På en rad punkter upprepar kommuniken endast satsar som är ostridigt riktiga, men som framförts så många gånger i liknande sammanhang att deras propagandavärde nu ter sig begränsat. Man betonar att kommunistblocket vill försvaga och underminera den fria världen, att demokratierna därför måste organisera militärt och politiskt samarbete, att Tysklands klyvning är en orättvisa mot det tyska folket som sätter freden i fara, att varje försök att få till stånd ett nedrustningsavtal strandat på Rysslands vägran att tillåta betryggande internationell kontroll.

I anslutning till uttalandet i nedrustningsfrågan anförts att Atlantpaktens stater skulle välkomna en konferens på utrikesministernivå för att häva dödläget. Detta uttalande om förhandlingar med Ryssland kan ses som en eftergift åt de avspänningsföreställningar som under den senaste tiden — vid sidan om ökad fruktan för Rysslands makt och aggressiva tendenser — framträtt i en del väststater. Det är självfallet att tanken på nya förhandlingar inte möter motstånd på något håll, även om skäl saknas att tro på framgången av förhandlingarna. Hela efterkrigsperi-

oden har kännetecknats av en växling mellan högspänning och avspänning i den stora konflikten (eller snarare av propagandan i högspänningens och avspänningens tecken). Avspänningen markeras av förhandlingar mellan statsledningarna eller utrikesministrarna; dessa förhandlingar blir genomgående resultatlösa, och en ny skärpning inträder. Det ryska brottet mot Ungern för litet över ett år sedan ledde till att avspänningstanken för en tid blev inaktuell, men redan nu framträder ånyo de illusioner som kännetecknar de demokratiska staternas goda vilja och tro på att trots allt en fredlig världsordning måste komma.

Natomötets huvudsyfte har emellertid varit att förbättra det gemensamma försvaret. Klart positivt är beslutet om att upprätta lager av atomladdningar, som vid behov snabbt skall kunna göras tillgängliga för de anslutna staternas försvar. Man är också överens om att medeldistansraketer, dvs vapen som kan användas för atombomber på en distans av 150—200 mil, skall ställas till det allierade överbefällets förfogande i Europa. Om fördelningen på skilda stater av dylika vapen fattades däremot inte något beslut; den frågan får avgöras genom förhandlingar mellan Nato och de olika staterna.

I USA tänkte man sig före mötet att raketer av denna typ skulle kunna levereras åt så gott som alla paktstaterna, men särskilt i Norge, Danmark och Västtyskland har regeringarna avböjt att mottaga dessa vapen. Detta är väl förståeligt med tanke på att medeldistansraketer kan betraktas som offensiva vapen och att baser där sådana raketer är förlagda vid ett krigsutbrott omedelbart kan väntas bli angripna. Det bör emellertid framhåvas, särskilt med tanke på att oriktiga uppgifter på denna punkt ofta förekommit i den svenska pressen, att dessa stater redan har eller inom den närmaste tiden kan väntas få tillgång till vapen, inklusive raketer, som på kortare distans kan användas för överföring av atomladdningar och att alltså när det gäller utpräglat defensiva ändamål de nya vapnen redan står till förfogande. Vid ett krigsutbrott kan Danmark och Norge räkna med att omedelbart få atomladdningar till dessa kortdistansvapen och att därjämte få understöd av Nato även i fråga om atomvapen på längre distans och av större styrka.

Det framtidsperspektiv som kan grundas på Natomötets beslut innebär sålunda att Västerms försvar i varje fall kommer att stärkas och ytterligare samordnas samt att man söker att inom FN och på andra vägar komma fram till en överenskommen kommission med Ryssland i nedrustningsfrågan. Misslyckas detta, kan konsekvensen väntas bli att de stater som nu sagt nej till vissa atomvapen känner sig nödsakade att i det gemensamma försvarets intresse även i detta hänseende fullfölja upprustningen.